

incipiat. et ostendit et fortius magnifica opa
 sequantur. et mala presentis vite sustineat. sic
 paulo dicitur ad corinthios. sufficit tibi gratia
 mea. Alio modo habet cognoscere aliquid per seipsum et
 certitudinaliter. et sic nullus potest scire se habere gratiam
 certitudo enim non potest haberi de aliquo nisi possit di
 iudicari per proprium principium. sic enim certitudo habet
 de conclusionibus demonstrativis per indemonstrabilia
 principia. nullus autem potest scire se habere scientiam
 alicuius conclusionis si principium ignoret. Principium
 autem gratie et obiectum eius est ipse deus qui propter sui
 excellentiam est nobis ignotus. secundum illud iob xxxvii.
 ecce deus magnus vinctus scientiam nostram. et ite
 rius presentia in nobis vel absentia per certitudinem
 cognosci non potest. secundum illud iob ix. si venerit ad me
 non videbo. si autem abierit non intelligam. et ideo
 homo non potest per certitudinem diiudicare verum ipse ha
 beat gratiam secundum illud i. ad corinthios. inquit me
 ipsum iudico qui autem iudicat me deus est. Tercio
 modo cognoscatur aliquid coniecturaliter per aliqua
 signa. et hoc modo aliquis potest cognoscere se habere
 gratiam inquantum scilicet percipit se delectari in deo et creant
 res mundanas. et inquantum homo non est deus sibi ali
 cuius peccati mortalis. secundum quod modum potest intelligi
 quod habetur apoclypsus. vinctus dabo manam abscondi
 tum quod nemo novit nisi qui accipit. quod ille qui accipit
 per quandam experientiam dulcedis novit. quam non ex
 peritur ille qui non accipit. ista enim cognitio imper
 fecta est. unde apostolus dicit i. ad corinthios. inquit nichil
 michi deus scilicet homo in se iustificatus scilicet. quod ut dicit
 in psalms. delicta quis intelligit ab occultis meis munda
 me deus. Ad. i. dicitur quod illa que sunt per essentiam
 sui in anima cognoscuntur experientiali cognitione
 inquantum homo experitur per actus principia intrinsecas.
 sic voluntate per appetitum volentem. et vita in operibus
 vite. Ad. ii. dicitur quod de ratione scientie est quod habet
 certitudinem habeat de hijs quorum habet scientiam
 et scilicet de ratione fidei est quod homo sit certus de hijs
 quorum habet fidem. et sic deo quod certitudo pertinet ad
 perfectiores intellectus in quo predicta dona existunt.
 et ite quicquid habet scientiam vel fidem certus est
 se habere. non est autem fides ratio de gratia et ca
 ritate et alijs homini que pertinent vim appetitivam.
 Ad. iii. dicitur quod peccatum habet per principium et obie
 ctum bonum amabile quod est nobis notum. obiectum
 autem vel finis gratie est nobis ignotum propter
 sui lumen immunitatem. secundum illud i. ad thimotheum. ultio
 lucem habitat inaccessibile. Ad. iii. dicitur quod apostolus
 ibi loquitur de domo glorie que sunt nobis data
 in spe que certissime cognoscimus per fidem. licet
 non cognoscamus per certitudinem nos habere gra
 tiam per quam nos possumus ea permereri. vel potest
 dici quod loquitur de noticia privilegiata que est per
 revelationem. unde subdit nobis autem revelavit
 deus per spiritum sanctum. Ad. v. dicitur quod
 illud verbum abrahe dictum potest referri ad no
 ticiam experientialem que est per exhibitionem operis
 In ope enim illo quod fecerat abraham cognoscere
 potuit experientialiter se de timore habere. vel
 potest hoc etiam ad revelationem referri.

D Sicut considerandum est de effectibus
 gratie. Et primo de iustificatione impiorum
 que est effectus gratie operantis. Secundo
 de merito quod est effectus gratie con
 operantis. Circa primum queritur tria. Primo
 quid sit iustificatio impiorum. Secundo utrum ad
 eam requiratur gratie infusio. Tercio utrum
 ad eam requiratur aliquis motus liberi arbitrii.
 Quarto utrum ad eam requiratur motus hi
 ter. Quinto utrum ad eam requiratur motus
 liberi arbitrii contra peccatum. Sexto utrum per
 missis sit mandanda remissio peccatorum. Septimo
 utrum in iustificatione impiorum sit ordo temporis aut
 sit subito. Octavo de naturali ordine eorum que
 ad iustificationem concurrunt. Nono utrum iusti
 ficatio impiorum sit maximum opus dei. Decimo verum
 iustificatio impiorum sit miraculosa.
Ad. i. sic proceditur. videtur quod iustificatio im
 piorum non sit remissio peccatorum. peccatum enim
 non solum iusticie opponitur sed omnibus virtuti
 bus ut ex supra dictis patet. si iustificatio signat
 motum quemdam ad iusticiam. non ergo omnis pec
 catorum remissio est iustificatio. cum omnis motus sit de
 contrario in contrarium. Per. v. quod dicitur deo
 minari ab eo quod est pessimum in ipso ut dicitur in. ii. de
 anima. sed remissio peccatorum proprie fit per fidem
 secundum illud actuum. xv. fides purificans corda eorum.
 et per caritatem secundum illud. xviii. universa delicta
 operis caritas. ergo magis remissio peccatorum de
 bet denominari a fide vel caritate quam a iusticia.
 Per. remissio peccatorum item esse videtur quod vo
 catur. vocatur enim qui distat. distat autem ali
 quis a deo per peccatum. sed vocatio iustificationem
 procedit. secundum illud rom. vii. quos vocavit hys et iu
 stificavit. ergo iustificatio non est remissio peccatorum.
 Sed contra est quod rom. vii. super illud. quos voca
 vit hys et iustificavit. dicit glossa. remissio peccatorum.
 et remissio peccatorum est iustificatio. Respon
 dicendum quod iustificatio passiva accepta importat
 motum ad iusticiam. sicut et calor factio motum ad
 calorem. cum autem iusticia de sui ratione importet quendam
 rectitudinem ordinis dupliciter accipi potest. uno
 modo secundum quod importat rectum ordinem in ipso actu
 hominis. et secundum hanc iusticia ponitur virtus quaedam sive
 sit particularis iusticia que ordinat actum hominis secundum
 rectitudinem in cooperatione ad alium singularem finem.
 sive sit iusticia legalis que ordinat secundum rectitudinem
 actum hominis in cooperatione ad bonum commune multitudine
 ut patet in. v. eth. Alio modo de iusticia. putat im
 portat rectitudinem quaedam ordinis in ipsa interiori
 dispositione hominis. putat. scilicet. spiritum hominis sub
 ditur deo. et inferiores anime vires subditur su
 perioribus. et hanc etiam dispositionem vocat philosophus
 in. v. eth. iusticiam metaphorice dictam. hanc ergo
 iusticiam in homine potest fieri dupliciter. uno quidem
 modo per modum simplicis gratiam que est ex pro
 uacione ad formam. et hoc modo iustificatio potest fieri
 peccati et ei quod non esset in peccato dum homo iusticia a deo
 accipit. sic ad deum accepisse originale iusticiam.
 Alio modo potest fieri homini iusticia in ipse secundum rationem
 motus que est contrario in contrarium. et secundum hanc iusticia